

Υπόθεση C-195/23

**Σύνοψη της αιτήσεως προδικαστικής αποφάσεως κατά το άρθρο 98,
παράγραφος 1, του Κανονισμού Διαδικασίας του Δικαστηρίου**

Ημερομηνία καταθέσεως:

27 Μαρτίου 2023

Αιτούν δικαστήριο: Tribunal du travail francophone de Bruxelles (γαλλόφωνο
δικαστήριο εργατικών διαφορών Βρυξελλών, Βέλγιο)**Ημερομηνία της αποφάσεως περί παραπομπής:**

13 Μαρτίου 2023

Ενάγων:

GI

Εναγόμενο:

Partena, assurances sociales pour travailleurs indépendants ASBL

1. Αντικείμενο και στοιχεία της διαφοράς:

- 1 Ο GI, μόνιμος υπάλληλος της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, ασκεί επίσης από το 2015 συμπληρωματική δραστηριότητα ως διδάσκων, αντιστοιχούσα κατ' ανώτατο σε 20 ώρες διδασκαλίας τον χρόνο.
- 2 Με επιστολή του στις 4 Ιουλίου 2018, το εθνικό ίδρυμα κοινωνικής ασφαλίσεως ανεξάρτητων επαγγελματιών (στο εξής: INASTI) υπενθύμισε στον GI ότι, ως καθηγητής, ασκούσε δραστηριότητα ανεξάρτητου επαγγελματία και τον κάλεσε να ασφαλιστεί, για τον σκοπό αυτό, στο ταμείο κοινωνικής ασφαλίσεως της επιλογής του.
- 3 Ο GI ασφαλίστηκε στο ταμείο κοινωνικής ασφαλίσεως ανεξάρτητων επαγγελματιών Partena, assurances sociales pour travailleurs indépendants ASBL και κατέβαλε τις εισφορές κοινωνικής ασφαλίσεως.
- 4 Στις 15 Μαρτίου 2022, ο GI αμφισβήτησε την υπαγωγή του στο βελγικό σύστημα κοινωνικής ασφαλίσεως ανεξαρτήτων επαγγελματιών και κάλεσε με εξώδικη

όγληση το Partena να του επιστρέψει τις καταβληθείσες εισφορές κοινωνικής ασφαλίσεως συνολικού ποσού 3 242,09 ευρώ.

- 5 Στις 13 Οκτωβρίου 2022, ο GI άσκησε αγωγή ενώπιον του αιτούντος δικαστηρίου εργατικών διαφορών.

2. Επίμαχες διατάξεις:

A. Η Συνθήκη για την Ευρωπαϊκή Ένωση

- 6 Το άρθρο 4, παράγραφος 3, ΣΕΕ ορίζει τα ακόλουθα:

«Σύμφωνα με την αρχή της καλόπιστης συνεργασίας, η Ένωση και τα κράτη μέλη εκπληρώνουν τα εκ των Συνθηκών καθήκοντα βάσει αμοιβαίου σεβασμού και αμοιβαίας συνεργασίας.

Τα κράτη μέλη λαμβάνουν κάθε γενικό ή ειδικό μέτρο ικανό να διασφαλίσει την εκτέλεση των υποχρεώσεων που απορρέουν από τις Συνθήκες ή προκύπτουν από πράξεις των θεσμικών οργάνων της Ένωσης.

Τα κράτη μέλη διευκολύνουν την Ένωση στην εκπλήρωση της αποστολής της και απέχουν από τη λήψη οποιουδήποτε μέτρου ικανού να θέσει σε κίνδυνο την πραγματοποίηση των στόχων της Ένωσης.»

B. Το πρωτόκολλο αριθ. 7 περί των προνομίων και ασυλιών της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΕΕ 2010, C 83, σ. 266)

- 7 Το άρθρο 12 έχει ως εξής:

«Επί των αποδοχών, μισθών και λοιπών αμοιβών που καταβάλλει η Ένωση στους υπαλλήλους και το λοιπό προσωπικό της, επιβάλλεται φόρος υπέρ της Ένωσης σύμφωνα με τους όρους και τη διαδικασία που καθορίζονται το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο, αποφασίζοντας μέσω κανονισμών σύμφωνα με τη συνήθη νομοθετική διαδικασία και μετά από διαβούλευση με τα αρμόδια θεσμικά όργανα.

Οι υπάλληλοι και το λοιπό προσωπικό απαλλάσσονται από την επιβολή εσωτερικών φόρων επί των αποδοχών, μισθών και λοιπών αμοιβών, που καταβάλλονται από την Ένωση.»

- 8 Το άρθρο 14 έχει ως εξής:

«Το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο, αποφασίζοντας μέσω κανονισμών σύμφωνα με τη συνήθη νομοθετική διαδικασία και μετά από διαβούλευση με τα αρμόδια θεσμικά όργανα, καθορίζουν το καθεστώς των κοινωνικών παροχών που εφαρμόζεται στους υπαλλήλους και το λοιπό προσωπικό της Ένωσης.»

3. Επιχειρήματα των διαδίκων:

A. Επιχειρήματα του GI

- 9 Ο GI ισχυρίζεται, κατ'ουσίαν, ότι η υποχρέωση υπαγωγής στο καθεστώς κοινωνικής ασφαλίσεως των ανεξαρτήτων επαγγελματιών αντίκειται στην αρχή της εφαρμογής ενός και μόνου συστήματος κοινωνικής ασφάλισης που εφαρμόζεται στους υπαλλήλους των ευρωπαϊκών θεσμικών οργάνων, στο άρθρο 4, παράγραφος 3, ΣΕΕ και στην αρχή της καλόπιστης συνεργασίας, καθώς αποτελεί εμπόδιο δυνάμενο να αποθαρρύνει την άσκηση επαγγελματικής δραστηριότητας εντός θεσμικού οργάνου της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

B. Επιχειρήματα του Partena

- 10 Κατά την άποψη του INASTI, ο GI εμπίπτει, όσον αφορά τη διδακτική του δραστηριότητα, στον ορισμό του ανεξάρτητου επαγγελματία και, ως εκ τούτου, υποχρεούται να υπαχθεί σε ταμείο κοινωνικής ασφαλίσεως ανεξαρτήτων επαγγελματιών και να καταβάλει εισφορές κοινωνικής ασφαλίσεως.

4. Εκτίμηση του αιτούντος δικαστηρίου:

- 11 Καθόσον ο GI είναι μόνιμος υπάλληλος της Ευρωπαϊκής Ένωσης, πρέπει να ληφθούν υπόψη τα άρθρα 12 και 14 του πρωτοκόλλου αριθ. 7 περί των προνομίων και ασυλιών της Ευρωπαϊκής Ένωσης.
- 12 Στην απόφαση της 10ης Μαΐου 2017, Lobkowicz, C-690/15, EU:C:2017:355, το Δικαστήριο αποφάνθηκε ως εξής:

«36. [...] οι υπάλληλοι της Ένωσης υπάγονται στο κοινό σύστημα κοινωνικής ασφαλίσεως των θεσμικών οργάνων της Ένωσης, το οποίο έχει καθορισθεί, συμφώνως προς το άρθρο 14 του πρωτοκόλλου, από το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο μέσω κανονισμών σύμφωνα με τη συνήθη νομοθετική διαδικασία και μετά από διαβούλευση με τα θεσμικά όργανα.

[...]

41. Κατ' αναλογία προς το άρθρο 12 του πρωτοκόλλου, που καθιερώνει, έναντι των υπαλλήλων της Ένωσης, ενιαία φορολόγηση υπέρ αυτής των αποδοχών, των μισθών και των λοιπών αμοιβών που καταβάλλει, και προβλέπει κατά συνέπεια την απαλλαγή από τους εθνικούς φόρους επί των ποσών αυτών, το άρθρο 14 του πρωτοκόλλου αυτού, στον βαθμό που αναθέτει στα θεσμικά όργανα της Ένωσης την αρμοδιότητα να καθορίσουν το σύστημα κοινωνικής ασφαλίσεως των υπαλλήλων της, πρέπει να θεωρηθεί ότι έχει ως συνέπεια να εξαιρείται από την αρμοδιότητα των κρατών μελών η επιβολή της υποχρέωσης υπαγωγής των υπαλλήλων της Ένωσης σε εθνικό σύστημα κοινωνικής ασφαλίσεως και της

υποχρέωσης των υπαλλήλων αυτών να συμβάλλουν στη χρηματοδότηση του συστήματος αυτού.

[...]

44 Από τα ανωτέρω συνάγεται ότι η Ένωση και μόνον, και όχι τα κράτη μέλη, είναι αρμόδια να καθορίζει τους κανόνες που ισχύουν για τους υπαλλήλους της Ένωσης όσον αφορά τις κοινωνικοασφαλιστικές υποχρεώσεις τους.

45 Πράγματι, όπως επισήμανε ο γενικός εισαγγελέας στο σημείο 76 των προτάσεων του, το άρθρο 14 του πρωτοκόλλου και οι διατάξεις του ΚΥΚ περί της κοινωνικής ασφαλίσεως των υπαλλήλων της Ένωσης επιτελούν, έναντι αυτών των τελευταίων, λειτουργία αντίστοιχη με εκείνη του άρθρου 13 του κανονισμού 1408/71 και του άρθρου 11 του κανονισμού 883/2004, η οποία συνίσταται στην απαγόρευση επιβολής επί των υπαλλήλων της Ένωσης της υποχρέωσης καταβολής εισφορών στα διάφορα συστήματα κοινωνικής ασφαλίσεως.

46 Επομένως, εθνική ρύθμιση, όπως είναι η επίμαχη στο πλαίσιο της κύριας δίκης, βάσει της οποίας τα εισοδήματα υπαλλήλου της Ένωσης βαρύνονται με εισφορές και επιβαρύνσεις κοινωνικού χαρακτήρα που χρησιμοποιούνται ειδικώς για τη χρηματοδότηση των συστημάτων κοινωνικής ασφαλίσεως του οικείου κράτους μέλους, παραβιάζει την αποκλειστική αρμοδιότητα που ανατίθεται στην Ένωση τόσο με το άρθρο 14 του πρωτοκόλλου όσο και με τις συναφείς διατάξεις του ΚΥΚ, ιδίως αυτές οι οποίες καθορίζουν τις υποχρεωτικές εισφορές των υπαλλήλων της Ένωσης για τη χρηματοδότηση του συστήματος κοινωνικής ασφαλίσεως».

[...]

Για τους λόγους αυτούς, το Δικαστήριο (τμήμα μείζονος συνθέσεως) αποφαινεται:

Το άρθρο 14 του πρωτοκόλλου (αριθ. 7) περί των προνομίων και ασυλιών της Ευρωπαϊκής Ένωσης, το οποίο έχει προσαρτηθεί στις Συνθήκες ΕΕ, ΛΕΕ και ΕΚΑΕ, καθώς και οι διατάξεις του Κανονισμού Υπηρεσιακής Καταστάσεως των υπαλλήλων της Ευρωπαϊκής Ένωσης σχετικά με το κοινό σύστημα κοινωνικής ασφαλίσεως των θεσμικών οργάνων της Ένωσης, πρέπει να ερμηνευθούν υπό την έννοια ότι αντιβαίνει σε αυτά εθνική νομοθεσία, όπως είναι η επίμαχη στη κύρια δίκη, η οποία προβλέπει την επιβολή επί των εισοδημάτων από ακίνητα τα οποία εισπράττονται σε κράτος μέλος από υπάλληλο της Ένωσης, ο οποίος έχει τη φορολογική κατοικία του σε αυτό το κράτος μέλος, εισφορών και επιβαρύνσεων κοινωνικού χαρακτήρα που χρησιμοποιούνται για τη χρηματοδότηση του συστήματος κοινωνικής ασφαλίσεως αυτού του κράτους μέλους». (Υπογράμμιση του αιτούντος δικαστηρίου)

- 13 Επομένως, το σύστημα κοινωνικής ασφαλίσεως των μόνιμων υπαλλήλων της Ευρωπαϊκής Ένωσης αποτελεί ένα κοινό σύστημα που υπάγεται στην αποκλειστική αρμοδιότητα της Ένωσης.

- 14 Ο κανονισμός (ΕΚ) 883/2004 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 29ης Απριλίου 2004, για το συντονισμό των συστημάτων κοινωνικής ασφάλειας, θεσπίζει την αρχή της εφαρμογής μίας και μόνον νομοθεσίας.
- 15 Εντούτοις, λαμβανομένης υπόψη της νομολογίας του Δικαστηρίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης, ο κανονισμός (ΕΚ) 883/2004 και ιδίως το άρθρο του 11, παράγραφος 1, που καθιερώνει την αρχή της εφαρμογής μίας και μόνον νομοθεσίας, δεν εφαρμόζονται στους μονίμους υπαλλήλους της Ευρωπαϊκής Ένωσης (πρβλ. τις αποφάσεις της 16ης Δεκεμβρίου 2004, *My*, C- 293/03, EU:C:2004:821, και της 10ης Μαΐου 2017, *Lobkowicz*, C- 690/15, EU:C:2017:355).
- 16 Τίθεται πάντως το ερώτημα αν η αρχή αυτή μπορεί να εφαρμοστεί κατ' αναλογία στους μονίμους υπαλλήλους της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Στην απόφαση της 10ης Μαΐου 2017, *Lobkowicz*, C- 690/15, EU:C:2017:355, το Δικαστήριο φαίνεται μεν να απάντησε καταφατικά στο ερώτημα αυτό, πλην όμως το προδικαστικό ερώτημα στην υπόθεση εκείνη αφορούσε εισοδήματα από περιουσιακά στοιχεία και όχι εισοδήματα από εργασία που δεν σχετίζεται με την ιδιότητα του μονίμου υπαλλήλου της Ένωσης, οπότε δεν επρόκειτο για περίπτωση αντίστοιχη με την περίπτωση του GI, ο οποίος ασκεί άλλη επαγγελματική δραστηριότητα.
- 17 Επιπλέον, το Δικαστήριο της Ευρωπαϊκής Ένωσης απέκλεισε, εν ονόματι της αρχής της καλόπιστης συνεργασίας που καθιερώνεται με το άρθρο 4, παράγραφος 3, ΣΕΕ, εθνικές διατάξεις ενός κράτους μέλους που αφορούν την κοινωνική ασφάλιση, κρίνοντας ότι οι διατάξεις αυτές δύνανται να αποτελέσουν εμπόδιο και ως εκ τούτου να αποθαρρύνουν την άσκηση επαγγελματικής δραστηριότητας στην υπηρεσία θεσμικού οργάνου της Ευρωπαϊκής Ένωσης.
- 18 Στην απόφαση της 10ης Σεπτεμβρίου 2015, *Wojciechowski*, C- 408/14, EU:C:2020:591, το Δικαστήριο αποφάνθηκε ως εξής:

«44. Πράγματι, μια τέτοια νομοθεσία δύναται να αποτρέψει εργαζόμενο ο οποίος έχει ορισμένη προϋπηρεσία υπό το συνταξιοδοτικό σύστημα μισθωτών εργαζομένων του εν λόγω κράτους μέλους να αποδεχθεί εργασία στην υπηρεσία θεσμικού οργάνου της Ένωσης ή δύναται να τον προτρέψει να εγκαταλείψει τα καθήκοντα που ασκεί στο όργανο πρόωρα, καθόσον, εξαιτίας της νομοθεσίας αυτής, διατρέχει τον κίνδυνο, υπηρετώντας σε θέση εργασίας ενός τέτοιου οργάνου ή παραμένοντας εκεί για μεγάλο διάστημα, να απολέσει τη δυνατότητα λήψεως συντάξεως βάσει της δραστηριότητας μισθωτού που άσκησε στο κράτος μέλος αυτό πριν από την ανάληψη υπηρεσίας στην Ένωση.

45. Τέτοιες συνέπειες δεν μπορούν να επιτραπούν με γνώμονα το καθήκον της καλόπιστης συνεργασίας και συνδρομής που υπέχουν τα κράτη μέλη έναντι της Ένωσης, το οποίο συγκεκριμενοποιείται με την υποχρέωση, που προβλέπει το άρθρο 4, παράγραφος 3, ΣΕΕ, να διευκολύνουν την Ένωση στην εκπλήρωση της αποστολής της.»

- 19 Στην απόφαση της 4ης Φεβρουαρίου 2015, Melchior, C- 647/13, EU:C:2018:54, το Δικαστήριο αποφάνθηκε ως εξής:

«27. Πάντως, η ρύθμιση κράτους μέλους βάσει της οποίας, όσον αφορά τη θεμελίωση δικαιώματος για επίδομα ανεργίας, δεν συνυπολογίζονται οι περίοδοι εργασίας που συμπλήρωσε ο εργαζόμενος ως συμβασιούχος υπάλληλος σε θεσμικό όργανο της Ένωσης με έδρα στο εν λόγω κράτος μέλος είναι επίσης ικανή να καταστήσει δυσχερέστερη την πρόσληψη συμβασιούχων υπαλλήλων από τα εν λόγω όργανα. Συγκεκριμένα, όπως επισήμανε ο γενικός εισαγγελέας με τα σημεία 51 έως 53 των προτάσεών του, μια τέτοια ρύθμιση είναι ικανή να αποθαρρύνει την εκ μέρους των εργαζομένων οι οποίοι διαμένουν στο κράτος μέλος αυτό απασχόληση σε θεσμικό όργανο της Ένωσης για χρονική περίοδο της οποίας η περιορισμένη βάσει κανονιστικής ρυθμίσεως διάρκεια τους υποχρεώνει να ενταχθούν ή να επανενταχθούν μετά το πέρας της εν λόγω περιόδου στην εθνική αγορά εργασίας, εφόσον, λόγω της απασχόλησης αυτής, κινδυνεύουν να μη συμπληρώσουν τον συνολικό αριθμό ημερών εργασίας που απαιτείται από την εν λόγω ρύθμιση για τη χορήγηση επιδομάτων σε περίπτωση ανεργίας.

28. Μια τέτοια ρύθμιση ενέχει τον κίνδυνο επελεύσεως του ίδιου αποτρεπτικού αποτελέσματος όσον αφορά τη μη εξομοίωση των ημερών ανεργίας για τις οποίες χορηγήθηκε επίδομα ανεργίας κατ' εφαρμογήν του ΚΛΠ με ημέρες εργασίας προς θεμελίωση του δικαιώματος λήψεως επιδομάτων ανεργίας στο εν λόγω κράτος μέλος, δεδομένου ότι οι ημέρες ανεργίας για τις οποίες καταβάλλεται αποζημίωση βάσει της ρυθμίσεως του εν λόγω κράτους μέλους τυγχάνουν τέτοιας εξομοιώσεως.»

- 20 Τέλος, στην απόφαση της 10ης Μαΐου 2017, Lobkowicz, C-690/15, EU:C:2017/355V, το Δικαστήριο πρόσθεσε ότι:

«47 Περαιτέρω, μια τέτοια ρύθμιση θα ενείχε τον κίνδυνο να διασαλευθεί η ίση μεταχείριση μεταξύ των υπαλλήλων της Ένωσης και, ως εκ τούτου, να αποθαρρύνει την άσκηση επαγγελματικής δραστηριότητας εντός θεσμικού οργάνου της Ένωσης, δεδομένου ότι ορισμένοι υπάλληλοι θα ήσαν υποχρεωμένοι να συμβάλλουν όχι μόνο στο κοινό σύστημα κοινωνικής ασφαλίσεως των θεσμικών οργάνων της Ένωσης, αλλά και στο εθνικό σύστημα κοινωνικής ασφαλίσεως.»

- 21 Από την προαναφερθείσα νομολογία προκύπτει ότι περίπτωση όπως αυτή του GI δεν έχει εξεταστεί μέχρι σήμερα από το Δικαστήριο της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Τα ερωτήματα σχετικά με την υπαγωγή του GI στο βελγικό σύστημα κοινωνικής ασφαλίσεως των ανεξαρτήτων επαγγελματιών μπορούν να εξετασθούν μόνο υπό το πρίσμα της απαντήσεως του Δικαστηρίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης στο προδικαστικό ερώτημα που θα υποβληθεί κατ'εφαρμογήν του άρθρου 267 ΣΛΕΕ.
- 22 Το αιτούν δικαστήριο διευκρινίζει ότι παρόμοιο προδικαστικό ερώτημα, το οποίο όμως ανέκυψε σε άλλο πλαίσιο, υποβλήθηκε στις 9 Ιουνίου 2022 στο πλαίσιο

αιτήσεως προδικαστικής αποφάσεως η οποία πρωτοκολλήθηκε στο Δικαστήριο της Ευρωπαϊκής Ένωσης με αριθμό υποθέσεως C-415/22.

5. Το προδικαστικό ερώτημα:

- 23 Το δικαστήριο εργατικών διαφορών υποβάλλει στο Δικαστήριο το ακόλουθο ερώτημα:

Έχουν το πρωτόκολλο αριθ. 7 περί των προνομίων και ασυλιών της Ευρωπαϊκής Ένωσης, και ιδίως το άρθρο 14 αυτού, η αρχή της εφαρμογής ενός και μόνου συστήματος κοινωνικής ασφάλισης στους εργαζομένους, μισθωτούς ή μη μισθωτούς, εν ενεργεία ή συνταξιούχους, καθώς και η αρχή της καλόπιστης συνεργασίας, όπως αυτή διακηρύσσεται στο άρθρο 4, παράγραφος 3, της Συνθήκης για την Ευρωπαϊκή Ένωση, την έννοια ότι δεν επιτρέπουν σε κράτος μέλος να επιβάλλει την υπαγωγή σε εθνικό σύστημα κοινωνικής ασφάλισης και να απαιτεί την καταβολή εισφορών κοινωνικής ασφάλισης από μόνιμο υπάλληλο ο οποίος ασκεί, συμπληρωματικά προς την υπηρεσία του σε θεσμικό όργανο της Ένωσης και με την άδεια αυτού, παρεπόμενη δραστηριότητα διδασκαλίας, ενώ υπάγεται ήδη, δυνάμει του Κανονισμού Υπηρεσιακής Κατάστασης των υπαλλήλων της Ευρωπαϊκής Ένωσης, στο κοινό σύστημα κοινωνικής ασφάλισης των θεσμικών οργάνων της Ευρωπαϊκής Ένωσης;

ΕΠΡΑΦΟ ΕΠΙΣΤΡΟΦΗ